

Sør-Varanger kommune

2011-2014

Prosjekt: "Fra grus til hus". Veien til et verdig liv i egen bolig

Bolig med hjelpe- og vernetiltak for mennesker med rusmiddelavhengighet med omfattende hjelpebehov

Erfaringshefte

Innhold

1.	Forord	3	
	1	Bakgrunn	4
	1.1	Boligforløp	5
2.	Målgruppe	6	
3.	Mål	6	
	3.1	Resultatmål	6
4.	Rammer	6	
	4.1	Avgrensninger	7
5.	Prosjektorganisering	7	
6.	Kort om gjennomføring og budsjett	7	
7.	Resultater og erfaringer	8	
8.	Suksesskriterier	10	

Forord

Tre års arbeid med et spennende prosjekt innen boligsosialt arbeid nærmer seg slutten. Hvordan føles det? Litt vemodig er det å avslutte et arbeid jeg har trivdes med. Samtidig har jeg en god følelse av at et godt stykke arbeid med synlige resultater er gjort.

En stor takk til kollegaer, prosjektledelse og samarbeidspartnere som har trudd og stolt på meg og som har gitt meg god støtte og gode innspill under hele prosjektperioden.

Støtte og rådgivning fra referansegruppen og innspill fra arbeidsgruppen var også til stor hjelp i prosjektet.

Mange ganger har jeg fått spørsmål om prosjektleder er en ensom jobb? Prosjektlederen tar mange selvstendige avgjørelser, setter grenser (for seg sjøl blant annet), kommer med nye ideer og eventuelle forandringer underveis og ikke minst står ansvarlig for hele gjennomføringen av prosjektet og resultatet.

Men det er ikke en ensom jobb. Tvert i mot, prosjektlederen får stadig nye utfordringer, treffer nye mennesker, motiverer kollegaer og medarbeidere til å være kreative og engasjerte.

Prosjektperioden har vært full av spenning, kreativitet, stolthet og noen skuffelser. Dette må man regne med. Det er ikke bestandig alt går som var planlagt, ofte må man finne på nye løsninger og ideer underveis. Slik er prosjektarbeid.

Prosjektet «Fra Grus til Hus» er avsluttet. Målene er oppnådd. Vi har fått differensiert boligtilbud i Sør - Varanger kommune. Kommunens beboere som er spesielt vanskeligstilte på boligmarkedet har fått et godt tilbud som utgangspunkt for et verdig og meningsfullt liv på vei til egen bolig. Regelverket for tildeling av forskjellige typer boliger er på plass. Godt samarbeid med Stiftelsen Bolig Bygg og Husbanken er etablert.

Den største erfaringen som har blitt gjort er at et konkret og avgrenset prosjekt kunne ikke ha blitt gjennomført uten et omfattende arbeid på system - nivå med en god forankring i kommuneledelsen.

Vi takker for god oppfølging og støtte fra Fylkesmannen i Finnmark som har gitt oss muligheten til å fullføre prosjektet til tross for en ustabil situasjon med tilskuddsmidlene.

Dette er et erfaringshefte for alle som planlegger eller driver et boligsosialt prosjekt og søker etter andre sin erfaring. Har du spørsmål, ta kontakt!

Med vennlig hilsen

Elvira Røst

Prosjektleder

1. Bakgrunn

Boligpolitisk handlingsplan for Sør-Varanger kommune sier under pkt. 2.2 at Sør-Varanger kommune skal ha **en målrettet sosial boligetablering** og en sosial boligteneste som sørger for at **de ulike grupper av vanskeligstilte med boligbehov oppnår hensiktsmessige tilbud.**

Før prosjektet startet hadde Sør-Varanger kommune eid to typer boliger

- 2 rehabiliteringsboliger (ettervernsboliger),
- 4 enmannsmoduler

og hadde disposisjonsrett til 2 typer boliger som fortsatt eies av Stiftelsen Bolig Bygg.

- Omsorgsboliger (Tidelings- og oppfølgingsansvar har tidelingskontoret for omsorgssaker og hjemmebasert omsorg),
- Omsorgsboliger for mennesker med langvarige psykiske lidelser (Tidelings- og oppfølgingsansvar har tidelingskontoret for omsorgssaker og hjemmebasert omsorg).

Stiftelsen Bolig Bygg (SBB) er en selvstendig stiftelse som har som formål å drive med utleie av boliger og evt. servicebygg i Sør-Varanger kommune uten eget økonomisk formål.

SBB er opprettet av Sør-Varanger kommune for å ivareta kommunens ulike boligbehov (www.stbb.no).

Tidligere samarbeid med SBB i forhold til tildeling av ordinære boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet har vært mer eller mindre tilfeldig. Retningslinjer for tildeling av boliger har ikke vært på plass.

Mennesker som sliter med rus havner ofte i ond sirkel i boligforløpet (fig.1) hvor alle bomuligheter er oppbrukt og man havner på gata til slutt. Dette er ikke et verdig liv.

Erfaringen med «rusboliger» innen kommunen, og fra rustjenester i andre kommuner tilsier at samlokalisering av flere rusmisbrukere i samme bolig eller boligkompleks gir uheldige konsekvenser. I slike forhold er det meget vanskelig for de som ønsker å bli rusfri og sette grenser både for seg sjøl og andre. Dette fører til mer rus, mer uro og en mindre trygg hverdag for beboerne.

Dessuten har forskjellige boligsøkere/ brukere av kommunale tjenester forskjellige boligbehov.

Hvordan kan sosialtjenesten i samhandling og samarbeid med andre kommunale tjenester og spesialisthelsetjenesten bidra til at rusmiddelavhengige kan bryte den onde sirkelen og vende tilbake til det normale boligforløpet?

Differensiert boligtilbud er svaret. Individuell tilpasset oppfølgingstilbudet i boliger med hjelpe- og vernetiltak bidrar til at beboere kan få et verdig og meningsfullt liv som skaper muligheter for en positiv utvikling.

Sør-Varanger kommune har søkt og har fått prosjektmidler fra Helsedirektoratet, og et 3-års prosjekt ble satt i gang 1.juni 2011.

1.1. Boligforløp

Mange mennesker med rusmiddelavhengighet havner før eller siden i en «ond sirkel» i forhold til boligforløp. Rusproblematikken sammen med helse- og økonomiske problemer fører ofte til bostedløshet, som i seg sjøl gir sosiale problemer og rusmiddelmisbruk som konsekvens.

Ond sirkel i boligforløpet

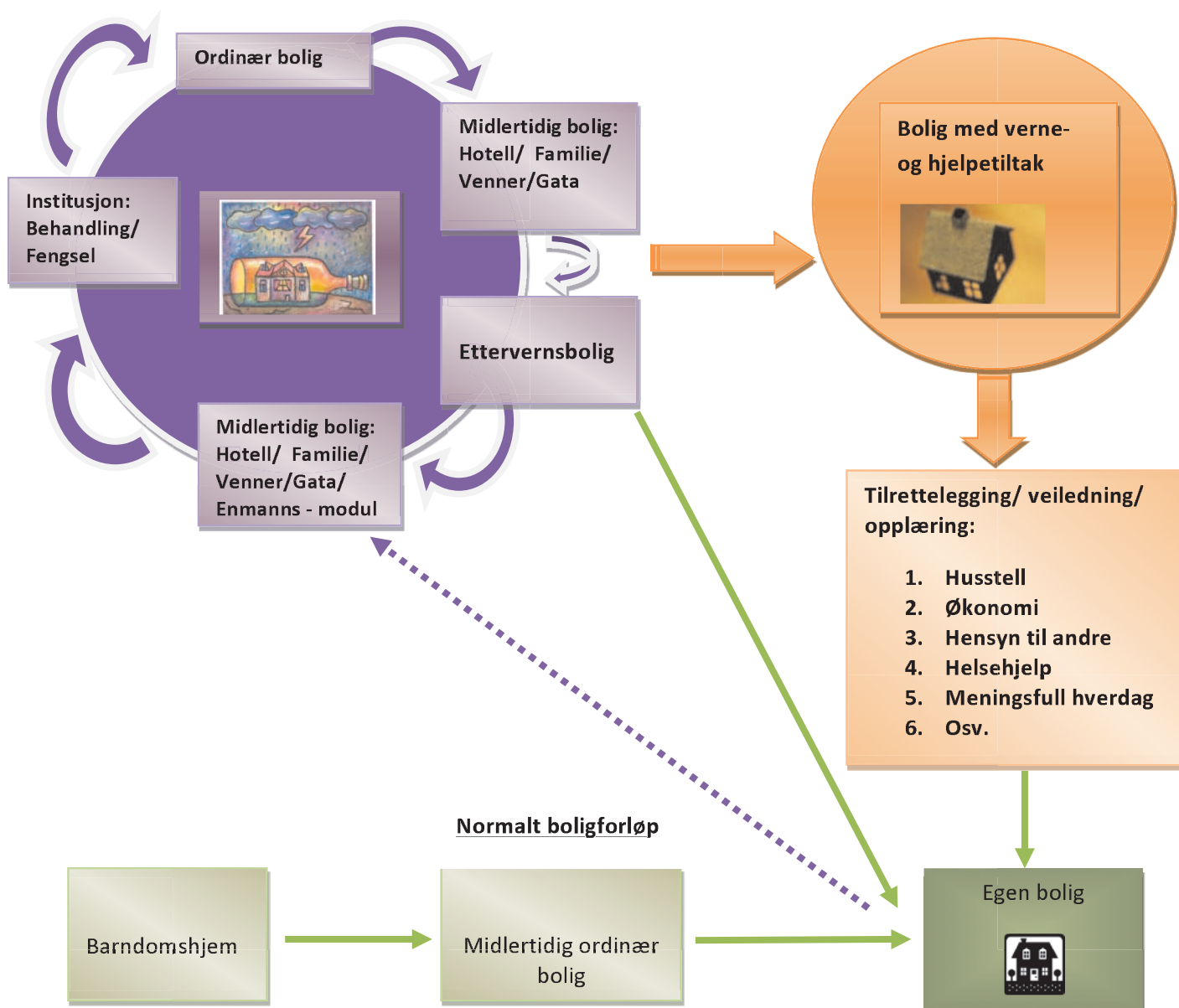

Fig.1

2. Målgruppe

Rusmiddelavhengige mennesker **med omfattende hjelpebehov** i Sør-Varanger kommune.

Omfattende hjelpebehov:

Når person med rus som hovedproblematikk ikke kan ta vare på seg sjøl og sin livssituasjon: Manglende boevne (husstell, økonomi, hensyn til andre osv.), vanlige bomuligheter er oppbrukt, behov for helsehjelp /bistand fra forskjellige helsetjenester (sosialtjeneste, psykisk helsetjeneste, hjemmebasert omsorg, spesialisthelsetjeneste osv).

3. Effektmål

Bidra til at rusmiddelavhengige mennesker med omfattende hjelpebehov kan få et verdig og meningsfullt liv på vei til egen bolig. Skape muligheter for en positiv utvikling for den aktuelle målgruppen i Sør-Varanger kommune.

3.1 Resultatmål

- 6 tilrettelagte boliger med verne- og hjelpetiltak for målgruppen, hvor 1 av enhetene kan benyttes til kombinert base for personale og fellesareal for beboerne i boenhetene.
- Legge til rette for et normalt boligforløp for målgruppen, slik at beboerne får hjelp til å øke sine boevner for så å kunne få leie eller kjøpe egen bolig.
- Utvikle gode metoder/ rutiner for koordinering av tilbud og tjenester til målgruppen.
- Synliggjøring av utfordringer og muligheter for god kommunal boligpolitikk i SVK.
- Utarbeide kommunale retningslinjer for tildeling av boliger som kommunen har disposisjonsrett til.
- Skriftlig materiale – Erfaringshefte.
- Legge til rette for etablering av en fast stilling – **boligkoordinator** i Sør-Varanger kommune, som skal koordinere oppfølgingen i boliger for mennesker med spesielle behov, bla. i rehabiliteringsboliger og i boliger med verne- og hjelpetiltak.

4. Rammer

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgsloven)

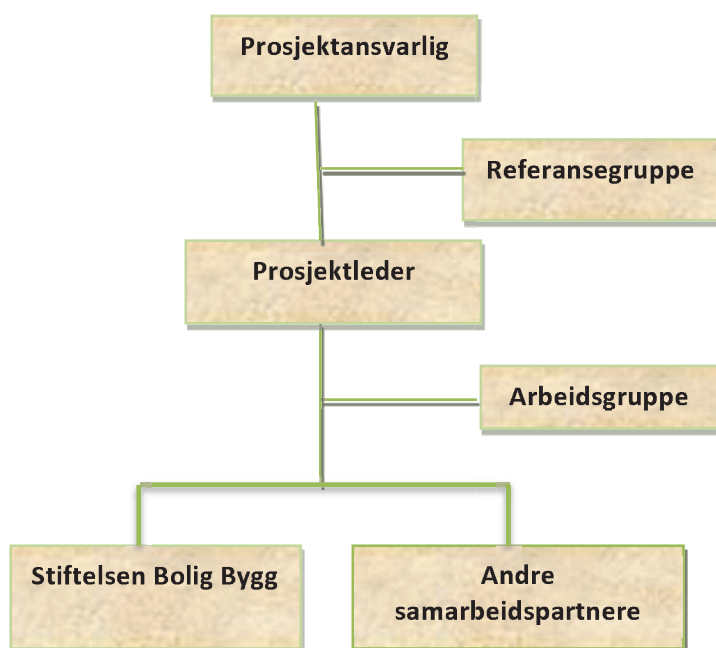
§ 3-7. Boliger til vanskeligstilte

Kommunen skal medvirke til å **skaffe boliger til personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, herunder boliger med særlig tilpasning og med hjelpe- og vernetiltak for dem som trenger det** på grunn av alder, funksjonshemming eller av andre årsaker.

4.1 Avgrensninger

Prosjektet har ikke dreid seg om selve byggeprosessen. Prosjektlederen har vært med på oppfølgingsmøter med SBB for å dekke informasjonsbehovet i forhold til fremgangen. Hovedoppgaven for prosjektet er innholdet i boliger, dvs. hjelpe- og vernetiltak.

5. Prosjektorganisering

Tegn.2

Referansegruppen har bestått av representanter for kommunale tjenester: Koordinerende enhet, hjemmebasertomsorg, NAV-sosial. I tillegg til disse har Stiftelsen Bolig Bygg, politi og Spesialisthelsetjeneste vært representert.

Rusmisbrukere interesseorganisasjon (RIO) har vært representert både i referanse- og arbeidsgruppen.

Arbeidsgruppen har bestått av prosjektlederen, sosialkonsulent, miljøarbeider og en representant fra RIO.

6. Kort om gjennomføringen og budsjettet

Det har blitt definert 11 hovedaktiviteter, blitt gjort risikovurderinger og tids- og ressursplaner har blitt satt opp.

Studering av erfaringer med «rusboliger» fra andre kommuner samt juridisk grunnlag har vært de to viktigste hovedaktivitetene.

Erfaringer fra Trondheim og Drammen har vært uvurderlige. Tre miljøarbeidere, saksbehandler og prosjektlederen har vært på en lærerik studietur til Drammen kommunens Rusforebyggende Senter som har forskjellige boligtilbud.

Erfaringen fra ettervernsbolig i Alta har også vært til god hjelp til utarbeidelse av boligreglementet.

Prosjektkostnadene har vært kr. 670 000,- pr. år hvor søknadssummen har vært kr. 550 000,- pr. år.

Prosjektlederen fikk en stor utfordring i desember 2012. Da kom beskjed fra Fylkesmannen i Finnmark at Helsedirektoratet har stoppet tilskuddsmidler til rusarbeid i kommunene fra 2013.

Takket være forankringen og støtten fra Fylkesmannen i Finnmark som bidro både med prosjektmidler (kr. 200 000,-) og gode referanser, har Sør-Varanger kommune likevel fått nye prosjektmidler fra Arbeids- og velferdsdirektoratet for å fullføre prosjektet.

«Vi ser at prosjektet vil ha overføringsverdi til andre kommuner i fylket vårt, og ser fram til at dere bidrar med erfaringer og kunnskap fra arbeidet med boliger til vanskeligstilte» (Brev fra Fylkesmannen i Finnmark: «Tilskudd til arbeidet med boligsosialt prosjekt i Sør-Varanger kommune» fra 4.12.2012)

7. Resultater og erfaringer

Mål	Resultat
1. 6 tilrettelagte boliger med verne- og hjelpetiltak for rusavhengige mennesker med omfattende hjelpebehov	<ul style="list-style-type: none"> 4 tilrettelagte boliger med verne- og hjelpetiltak for rusavhengige mennesker med omfattende hjelpebehov
<p>Erfaring: <i>SBB hadde vært ansvarlig for bygging av boliger med hjelpe- og vernetiltak. Prosjektlederen for vårt prosjekt har deltatt også i oppfølgings- og bygningsmøter.</i></p> <p><i>Dette har vært en nyttig erfaring. Prosjektledelsen har fått fortløpende oppdateringer i byggeprosessen, eventuelle forsinkelser og har hatt mulighet for innflytelse på kommunalt nivå. Blant annet ble det tatt en vanskelig avgjørelse om ikke å bygge de siste 2 boliger. Årsaken til dette har vært betydelig økning i utgifter i forhold til klargjøring av tomten.</i></p>	

Mål	Resultat
2. Legge til rette for et normalt boligforløp (fig.1) for målgruppen, slik at beboere får hjelp til å øke sine boevner på vei til egen bolig	<ul style="list-style-type: none"> Tildelingskriterier for boliger Tilleggs-samarbeidsavtale Tidsbegrenset husleiekontrakter Individuell plan (IP) Individuell tilpasset oppfølging i boliger
<p>Erfaring: <i>Tilbakemeldinger fra brukere/ beboere er at tydelige tildelingskriterier og vilkår for boliger har gitt trygghet og forutsigbarhet.</i></p> <p><i>Tidsbegrensede husleiekontrakter har fått full aksept og forståelse hos brukere/ beboere. For tjenesteutøvere har det vært et virkemiddel for å skape positiv motivasjon til forandringer hos brukerne.</i></p> <p><i>Individuell tilpasset oppfølging i boliger gir tydelige ansvars- og oppgavefordeling både til beboere og til tjenesteutøvere. Individuell plan evalueres regelmessig og oppfølgingen fungerer bra så langt.</i></p>	

Mål	Resultat
3. Utarbeide kommunale retningslinjer for tildeling av boliger som kommunen har disposisjonsrett til.	<ul style="list-style-type: none"> • Retningslinjer for tildeling av kommunalt disponerte/ eide boliger • Definerings av forskjellige typer av kommunalt disponerte /eide boliger med differensiert oppfølgingstilbud • Tildelingskriterier for forskjellige type boliger • Samarbeidsavtale med Stiftelsen Bolig Bygg (SBB) • Etablert boligtildeingssteam og boligtildeingsmøter

Erfaring:

I utgangspunktet var prosjektet planlagt begrenset med kun boliger med hjelpe- og vernetiltak styrt av sosialtjenesten.

Det ble fort klart at uten et tydelig regelverk på kommunalt nivå var gjennomføringen av prosjektet så å si umulig.

Etter at retningslinjer, definerings av forskjellige type boliger, tydelige tildelingskriterier og samarbeidsavtale med SBB har kommet på plass, ble gjennomføringen av prosjektet fort en rutinemessig prosess.

Etablering av et tverrfaglig Boligtildeingssteam har gitt oss meget god erfaring.

Boligtildeingsmøter avholdes annenhver uke. Ved tildeling av boliger blir hver boligsøknad grundig vurdert og faglige beslutninger fattes.

Mål	Resultat
4. Utvikle gode metoder/ rutiner for koordinering av tilbud og tjenester til målgruppen	<ul style="list-style-type: none"> • Samhandling med spesialisthelsetjenesten i boliger med hjelpe- og vernetiltak • Interkommunal samhandling og samarbeid i rehabiliteringsboliger

Erfaring:

Oppfølging av brukere i forskjellige typer boliger førte til noen utfordringer i samhandling med spesialisthelsetjenesten og en nabokommune.

Dette har synliggjort behov for utarbeidelse og utprøving av forskjellige samhandlingsmodeller.

Sør-Varanger kommune har søkt prosjektmidler til 2 nye samhandlingsprosjekter, og begge søknader er innvilget.

Mål	Resultat
5. Synliggjøring av utfordringer og muligheter for en god kommunal boligpolitikk i Sør-Varanger kommune.	<ul style="list-style-type: none"> • Partnerskapsavtale med Husbanken • Etablert flerfaglig arena for boligsosialt arbeid med faste møter

Erfaring:

Arbeidet på kommunalt nivå har synliggjort boligsosiale utfordringer i Sør-Varanger kommune.

Partnerskapsavtalen og samarbeidet med Husbanken har bidratt til boligsosial kompetanseheving og bevisstgjøring ved innføring av boligsosiale tiltak. Boligsosiale tiltak har blitt mer konkrete og målrettede.

Mål	Resultat
6. Legge til rette for etablering av en fast stilling – boligkoordinator - i Sør-Varanger kommune.	<ul style="list-style-type: none"> • Oppgavebeskrivelse med konsekvensutredning
<p>Erfaring: <i>En konkret og tydelig beskrivelse av boligkoordinators oppgaver med konsekvensutredning har synliggjort viktigheten av å prioritere boligsosialt arbeid i Sør-Varanger kommune, skapt forståelse av at boligsosialt arbeid er et av de grunnleggende områdene i kommunal utvikling. Det jobbes med opprettelse av boligkoordinator-stilling i kommunen.</i></p>	

8. Suksesskriterier

- ✓ Konkret og detaljert **prosjektplan**.
- ✓ **Oppnåelig** og konkret **målsetting**.
- ✓ Avklarte **rammebetingelser**.
- ✓ Tydelig **tids- og ressursplan**.
- ✓ **Risikoanalyse**.
- ✓ **Forankring** i ledelsen.
- ✓ **Gjennomføring** av milepæler etter planen.
- ✓ Nødvendige **beslutninger** blir **fattet**.
- ✓ **Regelmessig evaluering** av tiltak, årsak for evt. avvik og konsekvenser.
- ✓ **Synliggjøring** av prosjektarbeidet.

Bolig med hjelpe- og vernetiltak bygd i Sør – Varanger i 2014.

www.svk.no

e-post: postmottak@svk.no